

TWEEDE HOMILIE

Preek over de Gedaanteverandering¹

Eer aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

De Gedaanteverandering van onze Heer Jezus Christus vond plaats veertig dagen vóór Zijn lijden aan het kruis. Daarom vragen mensen zich soms verbaasd af, waarom deze feestdag wordt gevierd ná de Lijdensweek, ná Pasen en ná het feest van de Drie-eenheid (Pinksteren, red.). Het zou daarom toch meer voor de hand liggen het feest over te brengen naar het begin van de Grote Vasten, 40 dagen vóór de Stille Week (Goede Week, red.). Maar de Heilige Kerk wilde de stemming van de eerste week van de Vasten, die verstillend en boetvaardig is, niet doorkruisen met een uitbundig feest. Maar er is in het Orthodoxe kerkelijk jaar nog een ander moment waarop wij het lijden en de kruisiging van de Zoon van God gedenken. Dat is de dag van de Kruisverheffing². En wat zien we: precies 40 dagen vóór het feest van de Kruisverheffing valt het feest van de Gedaanteverandering. Hoe is dat ontstaan? De periode van het openbare optreden en het aardse leven van onze Heer Jezus Christus liep op haar einde. Het uur naderde van Zijn overlevering in wetteloze handen. De tijd naderde van Zijn veroordeling, bespuging, beschimping, vernedering en Zijn kruisiging.

Op een dag riep de Heer Jezus Christus Petrus, Jacobus en Johannes, zijn meest nabije leerlingen, en ging op weg naar de berg Tabor. Zij stegen op naar de hoogste top van die berg en Christus begon te bidden. Opeens straalde een helder licht over de apostelen. Dit licht doordrong hun hele wezen en verduisterde het zonlicht van de dag. Zij hieven hun ogen op naar hun Leraar en zagen dat het licht van Hem uitging. Christus stond daar, vervuld van een overdonderende schittering. Zijn gelaat straalde als de zon en Zijn kleren waren wit als het licht geworden. Naast Hem stonden de grote profeten Mozes en Elia en spraken met Hem.

Het Goddelijke licht verblindde niet alleen de ogen van de apostelen, maar doorlichtte en verwarmde ook hun hart. Ze hebben ervaren de gezegende vreugde van het verblijf in het Paradijs, die God heeft voorbereid voor Zijn geliefden. Die vreugde kun je niet onder woorden brengen. Ze is onuitputtelijk. 'Heer, het is goed, dat wij hier zijn', flapte Petrus er volgens de Evangelist uit. Want hij wist niet, wat hij moest zeggen. Op dat moment verblindde een lichtende wolk hen en God sprak zich uit: 'Dit is mijn lievelingszoon, die Ik gezegend heb. Luistert naar Hem.' Zijn leerlingen vielen van angst op de grond. Toen ze tot zichzelf kwamen en hun ogen opsloegen, stond Christus weer alleen en in zijn gewone kleren. Toen ze de berg afdaalden, zei Jezus: 'Vertel aan niemand over alles wat je gezien hebt, zolang de Mensenzoon niet is verrezen uit de doden.'

Wat hebben de Apostelen daar toch meegemaakt? Welke betekenis kreeg voor hen deze ervaring? Daarover spreekt het kondak van het feest van de Gedaanteverandering:

*«Op de berg werd Gij verheerlijkt,
en vol verbazing mochten Uw leerlingen Uw heerlijkheid aanschouwen,
opdat zij, wanneer zij U gekruisigd zouden zien,
Uw lijden als vrijwillig zouden erkennen,
en aan de wereld zouden verkondigen,*

---

¹ Preek gehouden op het Feest van de Gedaanteverandering op 19 augustus, de dag waarop in de oude kalender die de Russisch-orthodoxe Kerk hanteert dit feest van 6 augustus viert. (red.)

² Datum: 14 september, volgens de oude kalender gevierd op 27 september (red.).

dat Gij in waarheid de afglans zijt van de Vader.»

Zo verklaart het kondak de betekenis van het feest. De Heer openbaarde aan zijn apostelen de glorie van zijn Goddelijke natuur, opdat zij op het moment van Zijn lijden en vernedering aan het kruis niet teleurgesteld zouden worden, maar zouden begrijpen dat dit Zijn vrijwillige lijden is voor de zonden van de hele mensheid. Dat is de betekenis van de Gedaanteverandering op de berg Tabor. De herinnering aan de glorie van de Tabor heeft de apostelen geholpen de dagen te overleven, dat Hij was overgeleverd aan wetteloze handen, vernederd, uitgelachen, beschimpt, aan het kruis genageld en begraven in een stenen graf. Tijdens de Lijdensweek herinnerden de apostelen zich de Heer Jezus Christus zoals Hij op de berg Tabor verheerlijkt was als Zoon van God. Hun geest en hun geloof werden gesterkt in het uur van de beproeving door de herinnering aan de glorie van de berg Tabor.

Het geestelijk leven van de mens lijkt op een zee. Die kent eb en vloed. Soms beleeft de mens zijn geestelijke leven intens. Het gebed en de geestelijke oefeningen trekken hem aan, en hij toont interesse in geestelijke vraagstukken. Het gebeurt ook dat een depressie de mens overkomt. Hij wil niet bidden of naar de kerk gaan. Er ontstaat een periode van geestelijke neergang. Zo'n toestand kennen niet alleen wij, zondige mensen, maar ook de grote heiligen. In psalm 90 - levend met de Allerhoogste -, vragen wij 'bevrijd te worden van de verleidingen van de middagduivel'. Met de middagduivel bedoelen de heiligen het donkere demonische gezeur.³ Wanneer een mens de verleiding van die depressie niet kan overwinnen, geven de Heilige Vaders een eenvoudig advies: "Keer terug in je cel, bedek je hoofd met een mantel en val in slaap". Maar het gebeurt soms, dat de verleiding zich toch doorzet, dat lijden en ziekte de ziel terneer drukken en dat het koud wordt in ons hart, alsof er ijs op ligt.

In zo'n periode geven de Heilige Vaders ons de raad de momenten te herinneren dat we God naast ons voelden en ons hart werd verwarmd door het gebed, toen onze ziel "een licht en goed gevoel was, van Zijn aanwezigheid". Wanneer je verkild bent, herinner je dan je vroegere hartstocht en je verlangen naar God. Laten we hun raad volgen. Laten we ons in het uur van de beproeving en het lijden herinneren de lichtende momenten, toen de Heer ons heeft bezocht. Elke mens heeft tijdens zijn leven zijn eigen Golgotha en zijn eigen Tabor. Sla geestelijke kracht op in de lichtende uren van de Tabor om de uren van de beproeving te kunnen doorstaan. Amen.

Aartspriester vader Pavel Adelgeim, 19 augustus 2011, Pskov (Rusland)

[Vert. P. Baars]

---

³ Vader Pavel doelt hier op ps 90: 6 (Hebreeuws ps 91:6). Een en ander is gebaseerd op de Septuagintavertaling van het OT, waar op deze plek staat: 'middagduivel', 'demon van de middag'. Deze Griekse vertaling van het OT ligt ten grondslag aan de officiële Orthodoxe tekst. In het Hebreeuws staat letterlijk 'het verderf dat op de middag vernielt' (NBG) ofwel 'de plaag die toeslaat midden op de dag' (NBV). De 'middagduivel' werd in de christelijke spiritualiteit geïnterpreteerd als wat in vader Pavels woorden 'de periode van geestelijke neergang' heet. (red.).